

Bilgisayar Destekli Coğrafya Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgisayar Destekli Coğrafya Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17678>

Özet

Bilgisayar Destekli Coğrafya Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği (BDCÖYTÖ), Emine Teyfur tarafından 2009 yılında doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, lise 9. sınıf öğrencilerinin coğrafya derslerinde kullanılan Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ) yöntemlerine karşı geliştirdikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri, yani tutumları ölçmeyi amaçlamaktadır.

Başlangıçta 40 maddeden oluşan ölçek, yapılan kapsamlı madde analizi ve faktör çalışmaları sonucunda 38 maddeye indirilmiştir. Ölçek, 5'li Likert derecelendirme formatını kullanmakta olup, yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alpha = 0.94) sergilemektedir. Bu araç, BDÖ'nün öğrenci başarısı ve motivasyonu üzerindeki etkilerini inceleyen eğitim araştırmalarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Tutum ölçeği, Bilgisayar Destekli Öğretim, Coğrafya eğitimi, Öğrenci tutumu, Psikometrik araç, Likert ölçeği, Güvenirlilik, Faktör analizi.

Yazarlar

Emine Teyfur

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, 9. sınıf düzeyindeki öğrencilerin, coğrafya derslerinde uygulanan **bilgisayar destekli öğretim** yöntemlerine yönelik sahip oldukları olumlu veya olumsuz tutum düzeylerini nicel olarak belirlemektir. Bu ölçüm, eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi ve teknoloji entegrasyonunun öğrenci algısı üzerindeki etkilerinin anlaşılmasına ve geliştirilmesine yönelik olarak tasarlanmıştır.

Ölçek, aynı zamanda, bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısı ve derse yönelik motivasyonu üzerindeki etkilerini araştıran daha geniş çaplı bir doktora tezinin parçası olarak geliştirilmiştir. Bu nedenle, BDÖ'nün pedagojik kabul edilebilirliğini ve öğrencilerin derse katılım isteklerini ne ölçüde etkilediğini tespit etmeye odaklanmıştır.

Yapı

Ölçek, öğrencilerin **Bilgisayar Destekli Coğrafya Öğretimi**'ne yönelik genel tutumunu ölçen tek bir yapıya hedeflemektedir. Bu tutum yapısı, öğrencilerin bu yöntemi kullanmaya istekli olup

olmadıkları, BDÖ'nün öğrenmelerini kolaylaştırma veya zorlaştırma na dair inançları ve bu teknolojiye karşı geliştirdikleri duygusal tepkileri kapsamaktadır.

Geliştirme sürecinde kullanılan madde analizleri, tutumun farklı boyutları (örneğin, dikkat dağınıklık, öğrenme verimliliği, gereklilik algısı) yansıtılan maddelerden oluştuğunu göstermekle birlikte, psikometrik çalışmalar, bu maddelerin yüksek korelasyon göstererek tek bir genel tutum faktörüne hizmet ettiğini desteklemektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları hem yapısal hem de içsel geçerliği incelemek üzere yürütülmüştür. **Yapı geçerliliği**, verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi ve Bartlett Sphericity Testi uygulanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen Kikare puanı 6417,421 olup, anlamlılık derecesi (p) 0.05'ten küçük bulunmuştur; bu sonuç, verilerin faktör analizine uygun ve anlamlı olduğunu kanıtlamaktadır.

Çıkarılabilirlik çalışmaları, tutum maddelerinin ayrıştırılabilirliğini belirlemek için t-testi madde analizinden faydalanmıştır. Bu analizler sonucunda, 26. ve 20. maddelerin toplam faktör yükleri 0.30 değerinin altında kaldığı için ölçekten çıkarılmıştır. 22. madde ise 0.33 gibi sınırsız bir değere sahip olmasına rağmen, ölçeğin teorik bütünlüğünü korumak amacıyla muhafaza edilmiştir. Sonuç olarak, başlangıçtaki 40 maddelik havuz, geçerlik analizleri sonrasında 38 maddeye düşürülmüştür.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirlik düzeyi, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alpha Güvenirlik Derecesi** kullanılarak hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Cronbach Alpha katsayısı 0,94 olarak tespit edilmiştir.

Genel kabul gören psikometrik standartlara göre, 0.90 ve üzeri değerler mükemmel düzeyde iç tutarlılığı işaret etmektedir. Bu yüksek değer (0.94), **Bilgisayar Destekli Coğrafya Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği**'nin maddelerinin homojen olduğunu ve ölçülmek istenen yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu yüksek güvenirlik düzeyi, ölçeğin araştırmalarda güvenle kullanılabilmesini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini incelemek amacıyla açılmaya çalışılan faktör analizi (AFA) kullanılmıştır. Analiz öncesinde KMO ve Bartlett testleri ile verilerin faktörleştirme için uygunluğu değerlendirilmiştir. KMO değeri yüksek bulunmuş ve Bartlett testi anlamlı çıkmıştır (Kikare = 6417,421; $p < 0.05$).

Faktör yükleri incelenirken, düşük yük değerine sahip maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Özellikle 26. ve 20. maddeler 0.30 eşik değerinin altında kaldığı için nihai ölçek formundan atılmıştır. Bu süreç, ölçeğin sadece yüksek korelasyonlu ve güçlü faktör yüküne sahip maddelerden oluşmasını sağlamış, böylece ölçülen tutum yapısının saflığı artırılmıştır. Nihai ölçek 38 maddeden oluşmaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Yeni bir ölçüm aracı oluşturulmuştur)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Yanıt seçenekleri 1 (**Kesinlikle Katılmıyorum**) ile 5 (**Tamamen Katılıyorum**) arasında değişmektedir.

Kullanılabilir Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Lise Öğrencileri

Yaş Grubu: 9. Sınıf öğrencileri (Genellikle 14-15 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Doktora tezi çalışması sırasında kullanılan örneklem grubunu oluşturan 9. sınıf coğrafya dersi öğrencileri.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim (self-report) temelli tutum ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Eğitim teknolojileri, Öğrenme başarısı, Tutum, Coğrafya dersi, Lise öğrencileri, Cronbach Alpha, T-testi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Mevcut Değil

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: eteyfur@agri.edu.tr

Yazın Adresi: Doktora tezi döneminde Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. (Güncel iletişim için yazarın e-posta adresi kullanılmasıdır.)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2009 yılında Emine Teyfur'un doktora tezi kapsamında geliştirilmiş ve kullanılmıştır.

Ölçeğin ticari kullanım? veya telif haklar? hakk?nda kesin bilgi mevcut olmamakla birlikte, akademik araştırmalarda kullanım? için genellikle sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal tezin ve ölçeğin detaylar?na Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilmektedir.

Kaynaklar

Teyfur, E. (2009). *9. S?n?f Coğrafya dersinde bilgisayar destekli öğretim öğrenci bağar?s? ve tutumuna etkisi* (Doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Orijinal teze YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eriřim sađlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: bilgisayar-destekli-cografya-ogretimine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Bilgisayar Destekli Coğrafya Öğretimine Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Ađađdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir şekilde deđiřtirilmemelidir.

Ölçekte toplam 38 madde bulunmaktadır. Örnek maddeler řunlard?r:

Bilgisayar desteği ile işlenen coğrafya derslerinde dikkatim dağılr (4.madde)

Bilgisayar desteği ile işlenen coğrafya dersinde kısa sürede çok iř yapld??? için öğrenmem engellenir (10. madde)

Coğrafya dersinde bilgisayar destekli öğretim gerekli olmad???n? düşünüyorum (24. madde)